

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 72 0 П 058148 19 Рев
Бања Лука, 30.7.2020. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Виоланде Шубарић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице М.Е. из Т., са боравиштем у РС, коју заступа Ђ.К., адвокат из Г., против туженог М.М. из И., К., са боравиштем у РС, кога заступа Н.П., адвокат из Г., ради утврђења заједнички стечене имовине, вриједност спора 46.000,00 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 72 0 П 058148 18 Гж од 22.2.2019. године, на сједници одржаној 30.7.2020. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се усваја, обе нижестепене пресуде се преиначавају и суди:

“Утврђује се да је тужитељица по основу заједнички стечене имовине у току трајања ванбрачне заједнице са туженим стекла право својине са $\frac{1}{2}$ дијела на кући високој приземници површине 84 м² као и на земљишту неопходном за редовну употребу објекта укупне површине 891 м², које су уписане у лист непокретности број 700, к.ч. број 1015/4 к.о. Н.Т., што је тужени дужан признати и трпјети да се тужитељица упише у катастарском операту код Републичке управе за геодетске и имовинско правне послове Републике Српске, Бања Лука, Подручна Јединица Градишка у земљишним књигама односно листу непокретности са $\frac{1}{2}$ дијела, на основу ове пресуде, те се обавезује тужени да тужитељици накнади трошкове поступка у износу од 9.315,00 КМ, са законском затезном каматом од дана доношења ове пресуде до исплате, све ово у року од 30 дана под пријетњом принудног извршења, а одбија се захтјев за накнаду трошкова поступка преко досуђеног износа”.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Градишци број 72 0 П 058148 16 П од 27.3.2018. године, исправљеном рјешењем истог суда број 72 0 П 058148 16 П од 23.8.2018. године, одбијен је тужбени захтјев да се утврди да је тужитељица, по основу заједнички стечене имовине у току трајања ванбрачне заједнице са туженим стекла право својине са $\frac{1}{2}$ дијела на некретнинама означеним у изреци ове пресуде, што је тужени дужан признати и трпјети да се тужитељица упише у катастарском операту код Републичке управе за геодетске и имовинско правне послове Републике Српске, Подручна Јединица Градишка у земљишним књигама односно листу непокретности са $\frac{1}{2}$ дијела, на основу пресуде и захтјев за накнаду трошкова поступка и обавезана је тужитељица да туженом накнади трошкове поступка у износу од 5.528,25 КМ.

Другостепном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 72 0 П 058148 18 Гж од 22.2.2019. године, жалба тужитељице је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је њен захтјев за накнаду трошкова састава жалбе у износу од 1.316,25 КМ.

Тужитељица ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка, погрешне примјене материјалног права и повреда члана 6. и 13. Европске Конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 1. и 5. Протокола уз Европску Конвенцију и предлаже да се побијана пресуда преиначи и усвоји тужбени захтјев, уз накнаду трошкова поступка или укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Тужени у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија је основана.

Тужитељица захтјевом у тужби тражи, да се утврди да је по основу заједнички стечене имовине у току трајања ванбрачне заједнице са туженим стекла право својине са ½ дијела на некретнинама означеним у изреци ове пресуде.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је утврдио: да је ванбрачна заједница између тужитељице и туженог трајала од 1996. до 2009. године и да су у тој заједници стекли двоје заједничке дјеце, Г.М., рођеног ... године и Г.М., рођену ... године; да је тужени био пријављен са привременим пребивалиштем у Т., РС у периоду од 1991. године био запослен у К., а да је од заснивања ванбрачне заједнице до 2006. године радио у И. (имао је молерску радњу), након чега је био запослен у С.; да је тужитељица за вријеме трајања ванбрачне заједнице била непрекидно запослена у С.; да је 10.11.2003. године закључен купопродајни уговор између туженог (као купца) и Ч. и Р.Д. (као продаваца двособног стана у К., површине 60,50 м², за купопродајну цијену у износу од 24.200,00 КМ и да је исти продат у току трајања ванбрачне заједнице између тужитељице и туженог; да је 13.11.2006. године, између поклонодавца Д.А. из Н.Т. и туженог закључен уговор о поклону (који је у ствари уговору о купопродаји) парцеле означене у изреци пресуде, на којој је саграђена предметна кућа; да је вјештак геодетске струке Дијана Слијепчевић идентификовла парцелу и кућу; да је тужени уписан као посједник са 1/1 у л.н. број 700 к.о. Н.Т., на некретнинама у нарави Поткућница, њива I класе, површине 891 м²; да је између туженог, као наручиоца радова и предузећа „Промо“ д.о.о. Доњи Вакуф, као извођача радова 10.02.2007. године закључен уговор о грађењу број 318/07 предметом којег је извођење радова творничке израде, транспорта и монтаже објекта Промо 112, по систему „кључ у руке“, по уговореној цијени у износу од 71.972,00 КМ и да је тужени извођачу радова, који је испунио уговорену обавезу, исплатио износ од 35.000,00 ЕУР и 13.342,00 КМ; да се у предмету Окружног суда у Крању број I Р 9/11, водио поступак по тужби М.М. против тужитељице, ради утврђења заједничке имовине у ком је 5.9.2013. године закључено судско поравнање у односу на три стана која су стекли у С. тако, да је тужитељици припао једнособан стан, Ш.Л., а туженом: стан површине 29,29 м² „у мансарси зграде“, Т., који је прибављен купопродајним уговором закљученим 21.6.1996. године између тужитељице (као купца) и предузећа Бомбажна прдилница ин ткалница д.о.о Тржич и стан површине 28 м², оптерећен уговором о најму, Корошка цеста 34, који је прибављен купопродајним уговором од 6.3.2002. године, закљученим између истих уговорних страна; да се по приједлогу предлагача М.М. против противника предлагача М.Е., током 2009. године водио поступак пред Окружним судом у Крању, ради уређења

контакта са малољетном дјецом, у ком су дјеца повјерена на старање предлагачу; и да је тужитељица тужбу у овој парници поднијела 4.5.2016. године.

Полазећи од утврђења да сви материјални докази (уговор о поклону од 13.11.2006. године, лист непокретности број 700 к.о. Н.Т., уговор о грађењу предметне куће, плаћени аванса за градњу куће плаћени рачуни за радове на монтажи исте...), гласе на име туженог, а да тужитељица према правилу о терету доказивања, није доказала да је учествовала у финансирању градње куће, ни свој допринос кроз рад и новчана средства и да су парничне странке у судском поравнању закљученом 5.9.2013. године пред Окружним судом у Крању (којим су подијелили станове који се налазе у С.), истакле да немају више никаквих захтјева у вези утврђења и подјеле заједничке имовине, првостепени суд је закључио, да код оваквог стања ствари и поред утврђења да су тужитељица и тужени били у ванбрачној заједници од 1996. до 2009. године, да нема правног основа захтјев тужитељице за утврђење права својине и посједа на некретнинама које су овдје предмет спора, па је тужбени захтјев тужитељице одбио као неоснован.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужитељице одбио и првостепену пресуду потврдио, с тим што према становишту тога суда, с обзиром да су предмет наведеног судског поравнања закљученог пред Окружним судом у Крању биле некретнине које се налазе у Словенији, да је погрешан закључак првостепеног суда, да сагласно том поравнању, тужитељица нема даљих потраживања имовине према туженом.

Одлуке нижестепених судова засноване су на погрешној примјени материјалног права.

Према одредби члана 12. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“ број 54/02 до 63/14, даље: ПЗ), ванбрачна заједница жене и мушкарца изједначава се са брачном заједницом у погледу права на међусобно издржавање и других имовинско правних односа, под условима и на начин прописан законом, док је одредбом члана 284. став 1. истог закона прописано да имовина стечена радом лица у ванбрачној заједници која је трајала дуже вријеме сматра се њиховом заједничком имовином. Код диобе имовине из претходног става сходно се примјењују одредбе о диоби заједничке имовине брачних супружника (став 2.).

Сагласно наведеним одредбама ПЗ, да би се однос мушкарца и жене могао сматрати ванбрачном заједницом, такав однос мора имати квалитет брачне заједнице без формално правног услова, закључења брака на начин прописан одредбама ПЗ. Такав квалитет подразумијева заједницу живота, заједничке циљеве и интересе, намјеру одржања те заједнице као и одређено вријеме трајања како би се задовољио правни стандард „трајања дуже времена“ из одредбе члана 284. став 1. ПЗ. Ова дужина трајања ванбрачне заједнице није одређена прописима и утврђује се у сваком конкретном случају, па је ствар оцјене суда шта ће подразумијевати под дужим временом трајања.

У конкретном случају, из чињеничног утврђења првостепеног суда произлази, да су тужитељица и тужени живјели у ванбрачној заједници од 1996. године до 2009. године (13 година), па се наводи туженог истицани током поступка – којим покушава њихову ванбрачну заједницу у наведеном трајању довести у сумњу, не могу прихватити основаним. Тужени је истакао да је тужитељицу упознао 1995. године, када је она још увијек била у браку са тадашњим супругом (са којим је стекла двоје дјеце), а у ванбрачној

заједници су од 1996. године, у којој су стекли сина Г.М. рођеног ... године, а да је између њих тада формирана и да је ванбрачна заједница трајала кроз наведени период, потврђује и околност да су ... године стекли и друго заједничко дијете, кћерку Г.М.

Према томе, заједница живота између тужитељице и туженог трајала је дуже вријеме, у облику који су диктирале околности у којима су живјели и радили. Тужени је био запослен у Италији и долазио је у њихов заједнички дом два до три пута мјесечно, како је потврдио у свом исказу приликом саслушања у својству парничне странке, а тужитељица је била запослена у Словенији и обављала је послове у домаћинству и водила је бригу око дјете, каква заједница живота није неуобичајена и код брачних супружника. Тај њен свакодневни рад у домаћинству и око дјете, представља вид доприноса у стицању у ванбрачној заједници, чиме је надомјештена разлика у заради, коју је према поменутиим подацима о примању парничних странака тужени (у периоду за који су достављени подаци о његовој заради), остваривао у већем износу од тужитељице.

Да су заједнички стицали имовину у ванбрачној заједници потврђује и чињеница, да су тужитељица и тужени наведеним судским поравнањем од 5.9.2013. године подијелили имовину (три стана), стечену у Словенији. Стекли су и стан у Кнежеву 2003. године, за који обоје тврде да је продат, не наводећи када, а ни по којој цијени, с тим да тужени покушава представити да је стан купљен његовим средствима и да је од продајне цијене градио предметну кућу, што током поступка није доказао, при чему губи из вида, да је наведени стан купљен и продат у вријеме трајања њихове ванбрачне заједнице.

Тужитељица и тужени су, дакле, заједничким радом и средствима стицали, како имовину која се налази у Словенији, тако и некретнине које су предмет спора у овој парници и обоје су доприносили у њеном стицању својим зарадама, а тужитељица и обављањем послова у домаћинству и бригом око дјете. Слиједом тога, како год станови у Словенији, имају карактер имовине стечене у ванбрачној заједници (коју имовину су, како је већ речено они подијелили судским поравнањем), тако и некретнине које су предмет овога спора, чине њихову заједничку имовину стечену заједничким радом и средствима, за вријеме трајања те заједнице, на што се основано указује у ревизији. При том је без значаја чињеница да је тужени потписао уговор са извођачем радова на предметној кући и да је извршио плаћање у вези изградње, јер је то уобичајено, а ријетки су случајеви да ту документацију потписују оба супружника (брачна или ванбрачна). Из наведених разлога, погрешан је закључак нижестепених судова да у ванбрачној заједници између тужитељице и туженог, која је трајала дуже вријеме, није било доприноса тужитељице, иако је и она остваривала приходе и обављала послове у домаћинству, чиме је омогућила туженом рад у Италији.

Ово из разлога што је одредбом члана 270. став 5. ПЗ, који се има примијенити у конкретној ситуацији, прописано да имовина коју су брачни супружници стекли радом током трајања брачне заједнице, као и приходи из те имовине чине заједничку имовину. То значи, да је за постојање заједничке имовине довољно утврдити чињеницу да је та имовина стечена током трајања брачне (ванбрачне) заједнице и да је стечена заједничким средствима и радом, какав је овдје случај. Према одредби члана 272. став 1. истог закона, законска је презумција, да сваком од брачних супружника припада по једна половина заједничке имовине и та презумција се може оборити када један од супружника докаже, да је његов допринос очигледно већи од доприноса другог брачног супружника, што тужени ничим није доказао.

Стоје наводи ревизије да другостепени суд није дао оцјену исказа саслушаних свједока, што није учинио ни првостепени суд. Међутим, с обзиром да из осталих проведених доказа произлази несумњив закључак да спорне некретнине представљају заједничку ванбрачну имовину тужитељице и туженог, о чему је напријед било ријечи и и имајући у виду, да се исказ сина парничних странака Г.М. у одређеним чињеницама подудара са наводима туженог (као на примјер, да је ванбрачна заједница трајала до 2003. године, како је и тужени тврдио у одговору на тужбу), за које утврђено другачије чињенично стање и како су се свјedoци у погледу заједничког стицања предметних некретнина, углавном изјашњавали неодређено, та повреда учињена пред другостепеним судом (и чињеница да тај суд није санкционисао исту повреду коју је учинио и првостепени суд), сама по себи, не чини побијану пресуду незаконитом и не доводи до укидања исте.

С правом се у ревизији указује да је другостепени суд извео погрешан закључак да, с обзиром на исказ тужитељице у дијелу „да је она финансирала некретнине у Словенији а тужени у Босни (у Новој Тополи)“, да према правилу о терету доказивања, тужитељица није доказала да спорне некретнине представљају ванбрачну имовину. Такав закључак би се могао прихватити у случају да је тужитељици припала цјелокупна имовина у Словенији, а не и у ситуацији када је између њих та имовина подијељена. Осим тога, тужитељица је навела и разлоге због којих је она закључила сва три уговора о куповина станова у Словенији (јер тужени није имао словеначко држављанство), па како су и поред тога што је купопродајне уговоре потписала тужитељица ти станови подијељени као имовине стечене у ванбрачној заједници између њих, нема оправдања да такав карактер немају и предметне некретнине, само зато што је купопродајни уговор и рачуне везане за куповину и градњу истих потписао тужени.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 250. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), одлучено је као у изреци.

Кад суд преиначи одлуку против које је поднијет правни лијек, одлучиће о трошковима цијелог поступка (члана 397. став 2. и члан 386. став 1. ЗПП). Тужитељица је определијелила трошкове поступка, од чега јој припада: за састав тужбе износ од 877,50 КМ; заступање на рочиштима: 23.5.2017. године, 19.6.2017. године, 11.9.2017. године, у износу од по 937,50 КМ; заступање на рочиштима: 13.10.2017. године, 8.12.2017. године и 2.2.2018. године, у износу од по 997,50 КМ; трошкова вјештачења у износу од 310,00 КМ; и на име састава жалбе и ревизије у износу од по 1.316,25 КМ, што износи укупно 9.315,00 КМ, а одбијен је захтјев на име таксе на тужбу, пресуду, жалбу и ревизију, јер у списима нема доказа да су исте плаћене.

Предсједник вијећа
Виоланда Шубарић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић